№ 153
სამშაბათი, 19 ივლისი 1894

1877—1894

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

№ 153
სამშაბათი, 19 ივლისი 1894

რედაქცია:
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲓᲘᲠᲐ:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
0	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ᲪᲐᲚᲙᲔ ᲜᲝᲛᲘᲠᲘ—ᲔᲠᲗᲘ ᲨᲐᲣᲠᲘ.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲓᲐᲡᲐᲑᲐᲭᲔᲑᲚᲐᲓ:
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.

ᲤᲐᲡᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡᲐ:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ—16 კაპ. მეოთხეზედ—8 კაპ.

ᲠᲔᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲘᲡ ᲔᲠᲝᲕᲜᲣᲚᲘ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

ᲓᲐᲛᲖᲦᲕᲔᲕᲘ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐ
„ᲘᲐᲙᲝᲠᲘ“
(ᲓᲣᲨᲐ)

უმაღლესად დამტკიცებული 1872 წელს.

რომელსაც პირითადი თანსა **2,500,000** მან. აქვს, გარდა სათადარიგო ფულისა.

ᲓᲐᲖᲦᲕᲔᲕᲐ ᲡᲘᲪᲝᲪᲮᲚᲘᲡᲐ.

ამით აცხადებს, რომ მის მიერ მიღება დაზღვევა სიცოცხლისა განსაკუთრებითი სასარგებლო პირობებით იმ შემთხვევისათვის, როცა შრომა აღარ შეეძლებათ. დაზღვეულს მონაწილეობა ექნება აგრეთვე საზოგადოების მოგებაში.

ᲓᲐᲖᲦᲕᲔᲕᲐ ᲪᲔᲪᲮᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ.

მიიღება ყოველნაირი მოძრავისა და უძრავის ქონების დაზღვევა ცეცხლისაგან აგრეთვე ზღვით-მდინარით და ხმელეთით წასაღ-წამოსაღების საქონლისა.

წესები, პირობები-წერილობითი და სიტყვიერი მოლაპარაკება განეზიარება მსურველს ტფილისის საზოგადოების გამგეობაში, რომლიც დადგენილია კავკასიის მხრისათვის და იმყოფება ბარონის ქუჩაზე, კალოუბნელის სახლში, ანუ თვით საზოგადოების აგენტის ალექსანდრე პეტრეს ძის ზავრიევისაგან, რომელიც დგას ველიამინოვის ქუჩაზე № 2. (50—1234—30)

ᲓᲔᲞᲔᲨᲐ

16 ივლისი

ᲕᲐᲨᲘᲜᲒᲢᲝᲜᲘ. ჩრდილო-ამერიკის სამხედრო ხომალდის „ბალტიმორეს“ უფროსმა გუშინ ჩემულპოდგან დეპეშით აცნობა ზღვათა სამინისტროს, რომ „ბალტიმორედან“ გავგზავნეთ სეულში სამხედრო ჯარის-კაცნი ჩრდილო-ამერიკის მისსიის დასაცავადო.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ. სენატმა, მცირე კამათის შემდეგ, შეიწყნარა ანარხისტთა საწინააღმდეგოდ შემოსაღებ ღონისძიებათა პროექტის ყოველი მუხლი.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. აქაურს იაპონიის მისსიას დღეს შემდეგი დეპეშა მოუვიდა: ჩინელების მუქარისა გამო იაპონიის სამი ხომალდი იძულებულ იყო იერიშით მისულიყო ფონტაოსთან ჩინეთის სამხედრო ხომალდებზედ, ჩინეთის ერთი ხომალდი დატყვევებულია, ზღვაში დაიღუბა ჩინელთა ხომალდის საქონელი, ჯარის კაცებითურთ; სამხედრო ხომალდი „Chin-Unen“-ი, რომელიც ჩინეთის ერთ უდიდეს ხომალდთაგანია, მტერს გაექცა და ჩინეთში შეაფარა თავი. ერთი ნაღმიანი ხომალდიც კორეაში დაიმალა. იაპონიის ხომალდები დაზარალებული არ არის.

17 ივლისი

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. პრინცესა უელისა ქალებითურთ ვიქტორიათი და მოდით სამშაბათს გავემგზავრება პეტერგოფს დიდი მთავრინა ქსენია ალექსანდრეს ასულის ქორწინებაზედ დასასწრებად.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

*** ოთხშაბათს, 13 ივლისს, ტფილისის მაზრაში მოჰკლეს მემამულე პარუნბეგოვი. ამ დღეს იგი ტფილისიდგან წავიდა თავისს მამულში, რომელიც სადგურ ყარაიაზთან მდებარეობს. იქ საჭირო განკარგულება გასცა და საღამოზედ ცხენით ისევ სადგურ ყარაიაზზედ წამოვიდა ტფილისში ჩამოსასვლელად. მაგრამ გზაში, სადგურიდგან $1^1/_2$ ვერსის მანძილზედ, ს. ქოსალოს ახლოს, პარუნბეგოვი ვიღაც თაორებმა შეაყენეს, წყაგინდგან გადმოაგდეს და ბებუთებით დასჭრეს ყელსა, გულსა, და ხელებში. მეტადრე გულში იყო მძიმედ, სასიკვდილოდ დაჭრილი. მეორე დღეს იგი იპოვნეს მიწაზედ დაგდებული სოფლის გზის მოშორებით, უპიჯაკოთ, ქოლეტით, რომელიც დახეული ჰქონდა ბევრს ალაგას. ხელების ჭრილობაზედ ეტყობა, რომ განსვენებულს დიდხანს უბრძოლნია თავის მკვლელებთან, მაგრამ რაკი უიარაღოდ ყოფილა, თათრები, რომელნიც, როგორც ამბობობენ, 6 ყოფილნან, მორეციან. ტფილისის მაზრის გამომძიებელმა, უკვე 12 კაცამდე დაუპატიმრა, რომელთა შორის სამმა უკვე აღიარა ეს დანაშაული. ეს 3 კაცი სპარსელები არიან და პარუნბეგოვის მამულში უმუშავნიათ.

გუშინ-წინ, გვამი განსვენებელის პარუნბეგოვისა ტფილისის სადგურიდგან მიხეილის საავადმყოფოს საანატომიო თეატრში გადიტანეს გასაჭრელად.

რა მიზეზით მოჰკლეს სპარსელებმა პარუნბეგოვი, ჯერ სწორედ არ იციან, ხოლო ნათესავები-კი ამბობენ, რომ შურისძიებით არის მოკლულია. ისიც არ იციან ჰქონდა განსვენებულს თან ფული თუ არა.

*** პარასკევს, 15 ივლისს, კრება იყო სასანიტარო სამკურნალო საბჭოსი ხოლერის წინაღმდეგ, თუ ვინაცობაა გაჩნდა, საშუალებათა შემოსაღებად. კომისიამ, რომელსაც დავალებული ჰქონდა ამ საშუალებათა შემუშავება, სამ ნაწილად გაპყო ეს საგანი: 1) საშუალებანი ხოლერის გაჩენამდე ჩვენს მხარეში; 2) იმ შემოთხვევაში, თუ მცირედ იჩინა თავი ხოლერამ, და 3) თუ ძალიან გავრცელდა ეს სენი. ამ ეამად სასანიტარო სამკურნალო საბჭომ, რადგან კავკასიის მახლობელ ადგილებიდგან არა სანუგეშო ხმები ისმის, საჭიროდ დაინახა პირველ რიგის საშუალებათა ხმარება ამ რიგად: 1) დანაშნულ უნდა იქმნან ეხლავ საქმის დაწყებისათვის სასანიტარო მზრუნველნი; 2) უნდა შეუდგნენ ქალაქის, მეტადრე საყასბოს, მტკვრის ნაპირების, ხევ-ხევნის, არხების, ცალიერ ადგილებისა და ქუჩების გაწმენდას, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქცეონ ბაზრებს (?!) და შეადგინონ სია იმ სახლებისა, სადაც-კი წარსულს ხოლერიანობას ხოლერით ავადმყოფი იყო, ამ სახლების სასანიტარო მდგომარეობას დიდი თვალ-ყური ადევნონ. ამას გარდა, სასანიტარო საბჭომ საჭიროდ დაინახა დააარსოს იაფი ანუ მუქთი სასადილოები და საჩაიები, გაჰმართოს, გააუმჯობესოს მუშა ხალხის ყოფა-ცხოვრება ქარხნებსა, სახელოსნოებში და სხვ. და საზოგადოდ აცილებულ იქმნას ის პირობანი, რომელთა წყალობითაც შესაძლებელია ხოლერის გავრცელება, მეტადრე იმ სახლებში, სადაც უკვე იყო ხოლერა.

*** კვირას, 17 ივლისს, ტფილისში დასაფლავეს ვაჭრის ქერიე მარიამ ივანეს ასული მიქელაძისა. როგორც მიცვალებულის ანდერძის აღმასრულებელნი გვაუწყებენ, რომ განსვენებულმა თავისს ქონებიდგან ანდერძი დაუტოვაო გაზრახულ მამავალ ქართულ დედათა სასწავლებელს —1,000 მან., სათავად-აზნაურო სასწავლებელს—100 მან., ვარძიის მონასტერის ზარისათვის 100 მან., კახეთის სოფ. კაკაბეთის თელეთის ეკკლესიის გადასაკეთებლად 100 მ., ამავე სოფლის სამების ეკკლესიის შესაკეთებლად—100 მან., და ამავე სოფლის წმ. გიორგის ეკკლესის შეწამალს დაუნიშნენ და წამლის მიღების დროსაც დიდის სიფრთხილით უვლიან სნეულს. თუ ავადმყოფობა და მისი მშობელი მიზეი ცნობილია, შესაფერი წამალია დანიშნული, სათანადო მოვლაცა აქვს, ავადმყოფი მორჩენისაკენ იბრუნებს პირს და საგანი მიღწეულია. რომელი ექიმიც ასე არ იქცევა და მხოლოდ კარაბადინს და „რეცეპტურას“ დამყარებია, ის კარგის ექიმის სახელს ვერ დაიგდებს, საზოგადოების რწმენას ვერ დაიმსახურებს; თვისი ჯიბე შეიძლება აიკსოს, მაგრამ სხვისის ჯიბისა და ჯან-მრთელობისათვის-კი დიდი მავნებელი იქმნება.

ხალხის მმართველთა და მსაჯულთა ამ გვარიგე დიდი ამიკანა უძევთ წინ, როცა უმაღლესის მთავრობისაგან მათ რომელისამე უბნის მცხოვრებთა გამგეობა, მმართვა, განსჯა განსამართლება აქვთ მინდობილი და თან „ინსტრუქცია“ ჩაბარებული. ექიმისა არ იყოს, პირველი საგანი, რომლის კვლევა-გამოძიებასაც საუკეთესო დრო უნდა მოანდომოს ხალხის მოსასმახურე მოხელემ, თვით ხალხის ცხოვრების გაცნობაა, მისი ჭირ-ბოროტის და ავ-კარგის შეგნება, მისის მისწრაფებისა და ლტოლვილების

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲜᲐᲬᲘᲜᲘ

ღხანის დროსა ღხანი ვიცით,
ბჯოვის დროსა ტარიდეი,
ომის დროსა ომი ვიცი,
მოუკრთების დროს ყოველდო.
მომქმოსოვის დავიკრავით,
ვერ გკაკენესებს ტკივილდო,
ქვეყნისთვის თავს გავწირავთ,
ვერ გკაკმანებს ჩიენდო.

დ. მაჩხანელი

ᲘᲛᲔᲠᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ

ახალ წეს-წყობილების საგანი საზოგადოდ და ხშირად მისის უნაყოფობის მიზეზი. —ინსტრუქცია—სახელმძღვანელოს გაბატონება და მისი მონება.—მკურნალების მეთოდი საპიროა ხალხის მმართვა გამგეობაშიაც.—ერის ცხოვრების შესწავლის საჭიროება, სიძნელე და ზოგიერთის მოხელის დაუდევრობა.—ქუთაისის გუბერნიაში პატარა ადმინისტრატიულის ცვლილების მიზეზი და „ради пользы службы“-ს პრინციპი.—ღმერთმა გვაშოროს ახალ ცოცხობა.

როცა რომელიმე გულ-წრფელი, აპტიოსანი და გონიერი ქვეყნისა და ერის მმართველი ახალ წეს-წყობილების პროექტს შეუდგება, მიუცილებლად სახეში ისა აქვს, რომ ახალმა წეს-წყობილებამ მხარეს, ქვეყანას, ერს სარგებლისა რამ მოუტანოს, თუნდ ეს ახალი წეს-წყობილება მცირე რამ იყოს, მხოლოდ ძველის მოხელეების გადაყვან-გადმოყვანისა და ახლების დანიშვნის მეტს არას შეიცავდეს. საზოგადოებაც ასეთის გულის ძგერით შეჰხარის ყოველ-ავე ახალს ცვლილებას და თავისის უმწეო ცხოვრების ოდნავ მაინც გაუმჯობესებას იმისაგან მოელის. რაკი ერთის მხრით ხალხის მმართველნი და მეორეს მხრით საზოგადოება ერთისა და იმავე იმედით ეგებებიან ახალს წეს-წყობილებას, ერთისა და იმავე კეთილის აზრისაკენ მიიღტვიან, მაშ რაღა უნდა ელოდებოდეს წინ მრავალ ცვლილებათა ნაყოფიერებას?

ამის მიზეზი ბევრი რამ არის, მაგრამ ჯერ-ჯერობით წვრილმანების გამოკვლევას თავი დავანებოთ და უმთავრესს ფეხის წასატეხ ქვას წავავლოთ ხელი. ეს საბორძიკო ქვა ის გახლავთ, რომ ყოველივე ანბანა ხალხის მმართველობისა და განსჯა-განსამართლებისა სადღაც ცხრა მთას გადაღმა ითხზვება, კანონები და წესები წიგნებად და სახელმძღვანელოდ დაბეჭდილი, ვითარცა ინსტრუქცია, ხალხის მახლობელ გამგებელთა და მსაჯულთა ხელში ეძლევათ ცხოვრებაში განსახორციელებლად და სამოქმედოდ. მერე განა ეს ცუდიაო, იკითხავს მკითხველი. არა, ცუდი რითია, რომ სახელმძღვანელო ჰქონდეთ მოხელეებს, თუ-კი ის სახელმძღვანელო მართალ შესაფერი და უნაკლულოა და ხალხის ცხოვრების საჭირობისა და ავ-კარგიანობის შესაფერად არის გამოკრილი. პირ-იქით, იგი დიდი თავმდებია ხალხის წესიერ მმართვა-გამგეობის წარმატებისა, მაგრამ საქმე ისაა, როგორ ხელმძღვანელობს ხალხის უმახლობელესი მოხელე და მსაჯული ინსტრუქციითა და სახელ-მძღვანელო სჯულ-დებულებით.

თქვენც დამეთანხმებით, რომ ზოგს მოხელესა და მსაჯულს ისე ჰგონია, თითქო ცხოვრებისაგან ყოველი წინ წამოყენებული საკითხავი ხალ-ხის მმართვა გამგეობისა, რაც უნდა კერძო ხასიათისა იყოს, სახელმძღვანელოებში გამოანგარიშებული და სამუდამოდ გარდაწყვეტილიაო. ამიტომაც ამ შეხედულობის მოხელეს, და მსაჯულს საზოგადოების, ერის ბით, უპიჯაკოთ, ქოლეტით, რომელიც დახეული ჰქონდა ბევრს ალაგას. ხელების ჭრილობაზედ ეტყობა, რომ განსვენებულს დიდხანს უბრძოლნია თავის მკვლელებთან, მაგრამ რაკი უიარაღოდ ყოფილა, თათრები, რომელნიც, როგორც ამბობობენ, 6 ყოფილნან, მორეციან. ტფილისის მაზრის გამომძიებელმა, უკვე 12 კაცამდე დაუპატიმრა, რომელთა შორის სამმა უკვე აღიარა ეს დანაშაული. ეს 3 კაცი სპარსელები არიან და პარუნბეგოვის მამულში უმუშავნიათ.

გუშინ-წინ, გვამი განსვენებელის პარუნბეგოვისა ტფილისის სადგურიდგან მიხეილის საავადმყოფოს საანატომიო თეატრში გადიტანეს გასაჭრელად.

რა მიზეზით მოჰკლეს სპარსელებმა პარუნბეგოვი, ჯერ სწორედ არ იციან, ხოლო ნათესავები-კი ამბობენ, რომ შურისძიებით არის მოკლულია. ისიც არ იციან ჰქონდა განსვენებულს თან ფული თუ არა.

*** პარასკევს, 15 ივლისს, კრება იყო სასანიტარო სამკურნალო საბჭოსი ხოლერის წინაღმდეგ, თუ ვინაცობაა გაჩნდა, საშუალებათა შემოსაღებად. კომისიამ, რომელსაც დავალებული ჰქონდა ამ საშუალებათა შემუშავება, სამ ნაწილად გაპყო ეს საგანი: 1) საშუალებანი ხოლერის გაჩენამდე ჩვენს მხარეში; 2) იმ შემთხვევაში, თუ მცირედ იჩინა თავი ხოლერამ, და 3) თუ ძალიან გავრცელდა ეს სენი. ამ ეამად სასანიტარო სამკურნალო საბჭომ, რადგან კავკასიის მახლობელ ადგილებიდგან არა სანუგეშო ხმები ისმის, საჭიროდ

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

*** ოთხშაბათს, 13 ივლისს, ტფილისის მაზრაში მოჰკლეს მემამულე პარუნბეგოვი. ამ დღეს იგი ტფილისიდგან წავიდა თავისს მამულში, რომელიც სადგურ ყარაიაზთან მდებარეობს. იქ საჭირო განკარგულება გასცა და საღამოზედ ცხენით ისევ სადგურ ყარაიაზზედ წამოვიდა ტფილისში ჩამოსასვლელად. მაგრამ გზაში, სადგურიდგან $1^1/_2$ ვერსის მანძილზედ, ს. ქოსალოს ახლოს, პარუნბეგოვი ვიღაც თაორებმა შეაყენეს, წყაგინდგან გადმოაგდეს და ბებუთებით დასჭრეს ყელსა, გულსა, და ხელებში. მეტადრე გულში იყო მძიმედ, სასიკვდილოდ დაჭრილი. მეორე დღეს იგი იპოვნეს მიწაზედ დაგდებული სოფლის გზის მოშორებით, უპიჯაკოთ, ქოლეტით, რომელიც დახეული ჰქონდა ბევრს ალაგას. ხელების ჭრილობაზედ ეტყობა, რომ განსვენებულს დიდხანს უბრძოლნია თავის მკვლელებთან, მაგრამ რაკი უიარაღოდ ყოფილა, თათრები, რომელნიც, როგორც ამბობობენ, 6 ყოფილნან, მორეციან. ტფილისის მაზრის გამომძიებელმა, უკვე 12 კაცამდე დაუპატიმრა, რომელთა შორის სამმა უკვე აღიარა ეს დანაშაული. ეს 3 კაცი სპარსელები არიან და პარუნბეგოვის მამულში უმუშავნიათ.

გუშინ-წინ, გვამი განსვენებელის პარუნბეგოვისა ტფილისის სადგურიდგან მიხეილის საავადმყოფოს საანატომიო თეატრში გადიტანეს გასაჭრელად.

რა მიზეზით მოჰკლეს სპარსელებმა პარუნბეგოვი, ჯერ სწორედ არ იციან, ხოლო ნათესავები-კი ამბობენ, რომ შურისძიებით არის მოკლულია. ისიც არ იციან ჰქონდა განსვენებულს თან ფული თუ არა.

*** პარასკევს, 15 ივლისს, კრება იყო სასანიტარო სამკურნალო საბჭოსი ხოლერის წინაღმდეგ, თუ ვინაცობაა გაჩნდა, საშუალებათა შემოსაღებად. კომისიამ, რომელსაც დავალებული ჰქონდა ამ საშუალებათა შემუშავება, სამ ნაწილად გაპყო ეს საგანი: 1) საშუალებანი ხოლერის გაჩენამდე ჩვენს მხარეში; 2) იმ შემთხვევაში, თუ მცირედ იჩინა თავი ხოლერამ, და 3) თუ ძალიან გავრცელდა ეს სენი. ამ ეამად სასანიტარო სამკურნალო საბჭომ, რადგან კავკასიის მახლობელ ადგილებიდგან არა სანუგეშო ხმები ისმის, საჭიროდ

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

*** ოთხშაბათს, 13 ივლისს, ტფილისის მაზრაში მოჰკლეს მემამულე პარუნბეგოვი. ამ დღეს იგი ტფილისიდგან წავიდა თავისს მამულში, რომელიც სადგურ ყარაიაზთან მდებარეობს. იქ საჭირო განკარგულება გასცა და საღამოზედ ცხენით ისევ სადგურ ყარაიაზზედ წამოვიდა ტფილისში ჩამოსასვლელად. მაგრამ გზაში, სადგურიდგან $1^1/_2$ ვერსის მანძილზედ, ს. ქოსალოს ახლოს, პარუნბეგოვი ვიღაც თაორებმა შეაყენეს, წყაგინდგან გადმოაგდეს და ბებუთებით დასჭრეს ყელსა, გულსა, და ხელებში. მეტადრე გულში იყო მძიმედ, სასიკვდილოდ დაჭრილი. მეორე დღეს იგი იპოვნეს მიწაზედ დაგდებული სოფლის გზის მოშორებით, უპიჯაკოთ, ქოლეტით, რომელიც დახეული ჰქონდა ბევრს ალაგას. ხელების ჭრილობაზედ ეტყობა, რომ განსვენებულს დიდხანს უბრძოლნია თავის მკვლელებთან, მაგრამ რაკი უიარაღოდ ყოფილა, თათრები, რომელნიც, როგორც ამბობობენ, 6 ყოფილნან, მორეციან. ტფილისის მაზრის გამომძიებელმა, უკვე 12 კაცამდე დაუპატიმრა, რომელთა შორის სამმა უკვე აღიარა ეს დანაშაული. ეს 3 კაცი სპარსელები არიან და პარუნბეგოვის მამულში უმუშავნიათ.

გუშინ-წინ, გვამი განსვენებელის პარუნბეგოვისა ტფილისის სადგურიდგან მიხეილის საავადმყოფოს საანატომიო თეატრში გადიტანეს გასაჭრელად.

რა მიზეზით მოჰკლეს სპარსელებმა პარუნბეგოვი, ჯერ სწორედ არ იციან, ხოლო ნათესავები-კი ამბობენ, რომ შურისძიებით არის მოკლულია. ისიც არ იციან ჰქონდა განსვენებულს თან ფული თუ არა.

*** პარასკევს, 15 ივლისს, კრება იყო სასანიტარო სამკურნალო საბჭოსი ხოლერის წინაღმდეგ, თუ ვინაცობაა გაჩნდა, საშუალებათა შემოსაღებად. კომისიამ, რომელსაც დავალებული ჰქონდა ამ საშუალებათა შემუშავება, სამ ნაწილად გაპყო ეს საგანი: 1) საშუალებანი ხოლერის გაჩენამდე ჩვენს მხარეში; 2) იმ შემთხვევაში, თუ მცირედ იჩინა თავი ხოლერამ, და 3) თუ ძალიან გავრცელდა ეს სენი. ამ ეამად სასანიტარო სამკურნალო საბჭომ, რადგან კავკასიის მახლობელ ადგილებიდგან არა სანუგეშო ხმები ისმის, საჭიროდ

საკეთებლად 100 მან., სიამოვნებით აღვნიშნავთ რა ამ ამბავს, აქვე მოვიხსენებთ, რომ განსვენებულის ქმარმა სოლომან ეგნატეს ძემ მიქელაძემ, რომელიც 1891 წელს გარდაიცვალა, სასწავლებლებსაც უანდერძა 900 მან.

*** ტფილისის რკინის გზის სადგურზედ 16 ივლისს, საღამოს 6 საათზედ, დიდის ქარისა და წვიმის დროს ქარმა მოიტაცა 12 საქონლის ვაგონი ᲩᲔ ერთი ღია ვაგონი. თუმცა ბევრს ეცადნენ, ალაყები მოუჭირეს, მაგრამ მაინც ვერ გაიჭიროს. ვაგონები დეეჯახა ავეჭალის მხარეს „ტუპიკს“ და ხუთი ვაგონი დაიმტვრა მეისრენი და მატარებლის გამწყობნი გადარჩნენ.

*** „Прав. Вѣстн“.-ში დაბეჭდილია სია რუსის ეკსპედიტორებისა, რომელთაც საჩუქარი მიიღეს 1893 წ. მსოფლიო გამოფენაზედ ჩიკაგოში.

სასოფლო მეურნეობისა და ტყის გაშენების განყოფილებაში: კავკასიის საიმპერატორო სამეურნეო საზოგადოებამ — ბრინჯისთვის, ნაზაროვმა ხ. ნ. ყუბის ოლქის, სოფ. არმავისის მცოვრებმა, და ბოზრჯიანცმა, ტფილისელმა, თამბაქოსა და პაპიროსისთვის; კავკასიის საიმპერატორო სამეურნეო საზოგადოებამ ფურცლიან თამბაქოში; გერკოგმა, ილ. კ. ტფილისის გუბერ. გორ. მაზრ.— აბრეშუმის და აბრეშ. პარკებისთვის, კავკასიის საბრეშუმო სადგურმა,— აბრეშუმის პარკებისა და აბრეშუმისთვის, ჩრქეზიშვილმა ტფილისში— ძარღვიანის მცენარე „ურკა“-სთვის, სოლომონოვმა ძმებითურთ, განჯის გუბერ. შუშის მაზ. და ტფილისში, კოლიაკისთვის; მეღვინოვმა, ტფილისში, ტკბილის სასმელების და ლიკორებისათვის; სარაჯიშვილმა, ტფილისში, კვკაკვში, ერივანში და ყიზლარში— არაყისათვის; თაიროვმა—მცენარეთა ზეთებისა, საპნის და თესლეულობის ზეთისთვის.

საბაღოსნო ᲩᲔ საბოსტნო განყოფილებაში: ნაიზიანცმა ი. მ. ბაქოს გუბ., ალღოს აღება, ერთის სიტყვით, მისის ᲨᲘᲨᲘᲜᲓᲝᲒᲘᲡᲐ განსჯე�ть და ეს იმიტომ, რომ ყოველი სჯულ-გადამავლობა მოქალაქისა, ყოველი ბიწი და უწესობა მცხოვრებთა მიერ ჩადენილი, შედეგია ზოგი წარსულისა, ზოგი აწ-მყო მუდმივისა, თუ შემთხვევითის ადგილობრივ გარემოებისა, და თუ მმართველ-გამგებელს უნდა მოქალაქე განსაცდელს ააშოროს, სწორედ აქ, ამ ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲣᲚᲘᲡ გარემოების აწ-მყოსა და წარსულში უნდა ჩაიხედოს გამჭრიახის თვალით, ჯულის სიწრფელითა და განვითარებულის გონებით. ამ პირობის აღმსრულებელი ხალხის მოსამსახურე მოხელე აქ მოეძებნის სათავეს ბიწასა და სჯულ გადამავლობას, აქვე მოსძებნის საშუალებას და სახსარს იმის ასაშორებლად; მაშინ და მხოლოდ მაშინ უნდა მიმართოს „ინსტრუქციას“, იმ სახელ-მძღვანელოს, რომელიც, შეიძლება, წრფელის გულითაც იყოს შედგენილი, დიდის ლოგიკითა და გონება გამჭრიახობით იყოს განმარტებული და დასაბუთებული, მაგრამ ნაკლი-კი ისა ჰქონდეს, რომ, ვითარცა ცხრა მთას გადაღმა შედგენილს და თეორიაზედ დამყარებულს, აკლდეს ცხოველ-მყოფელი ძალა, ძალა საყოველთაო, სᲐᲠᲬᲛᲝᲜᲐ.

თუ მართლა ასეთი ნაკლი ექმნება ხალხის მმართველისათვის სავალდებულო დაკანონებულს ინსტრუქციას და სახელ-მძღვანელოს, მოხელე იმდენად გონება განვითარებული უნდა იყოს თეორიულად და, თუ თეორიულად არა, ბუნებითად მაინც, გამოცდილებით, იმდენი მოხერხება უნდა ჰქონდეს, რომ შეეძლოს ხელის აშვება და, რაც სახელ-მძღვანელოში შეცდომა თეორიის შეჭპარვია, თვითვე ხალხის ცნობის და საჭიროებისდა გვარად შეავსოს ინსტრუქციის ზოგიერთი ცხოვრების შეუსაბამო მოთხოვნილება არ გახადოს ულმობელ მტარვალად. თვით მაცხოვარმა გვამცნო: შაბათი კაცისათვის არს და არა კაცი შაბათისათვის.

დიაღ, არც მოქალაქის ცხოვრება უნდა ენაცვალოს სამსაჯულო, თუ სამმართველო სახელმძღვანელო რომელსმე მოთხოვნილებას. აი, აქ იჩენს თავს ხალხის მოსამსახურე მოხელის ხელოვნება, გამᲬᲘრიახობა და გამოცდილება იქ, სადაც დᲬერილი წესების შეხამებაა საჭირო ცხოვრებისაგან წამᲮᲐᲠᲘᲐ.

*** Сѣверн. Вѣстн. ივლისს 10, საღამოს 7 საათზედ, აქ გაუფრთხილებლობით ცეცხლი გაუჩნდა სბა ჯოკოვშვილის ფიჩხს, ფიჩხიდგან საათივეს მოეკიდა და შემდეგ მარანს, რომელიც მთლად გადაიწვა. ამ ცეცხლის გაჩენას სამწუხარო შედეგი მოჰყეებოდა თუ არ გამოჩენილიყვნენ ამ სოფლის ზოგიერთნი მცხოვრებელნი, რომელნიც თავგაᲬირულნი იბრძოდენ გამალებული სტიქიონის წინააღმდეგ. მით უფრო შეგვაᲬუხა ამ ამბავმა, რომ მახლობლად, რამდენისამე ნაბიჯზედ იყო ეკლესია და სასოფლო ბეღელი, რომლებიც, თუ ცეცხლი მალე არ ჩაექროთ, გადიწვებოდა.

*** 17 ივლისს ვასილი პოჩიბაკინი მტკვარში ჩავიდა და წყალმა მოიტაცა, მაგრამ მცურავებმა გადაარჩინეს.

*** ამავე დღეს აგურის ქარხანაში არტემ გასპარო

ადგილობრივმა ადმინისტრაციამ ჯერ-როვანი ყურადღება მიაქციოს ამ საქმეს.

X.

ᲮᲝᲕᲘ. 12 ივლისი. ეს ჩვენი ხევის კალთა უფრო უმკვიდრო ადგილსა ჰგავს, სანამ ხალხით დასახლებულს; გადამდები სნი გაჩნდება, თუ საქონლის ჯირი, არც ერთი მთავრობა თავის დროზედ ვერ შეიტყობს ხოლმე და თუ შეიტყობს, იმასაც არა მეთაურების მეოხებით, არამედ მარტო გაზეთების შემწეობით.

ამ წლის მაისის პირველ რიცხვებში სოფელ სტეფან-წმინდაში შესაყარი სნეულობა გაჩნდა და ორი კაცი იმსხვერპლა, გაბრიელ (ჩბიკო) ფიცხელაური და შიო ქირიკაშვილი, დანარჩენებმა-კი, რადგანაც მათდა საიღბლოდ მაშინ გრიელოდა, მშვიდობიანად იხადეს. ახლა იგივე სენმა სოფელ აჩხოტშიაც იჩინა თავი. ერთს ღარიბ-ღატაკს გლეხს, ბიცვა ბედოშვილს, ექვსის დღე-ღამე ავადმყოფობის შემდეგ ჯერ ცოლი მოუკლა, ეხლა შვიდ დღე-ღამის ავადმყოფობის შემდეგ თითონაც გარდაიცვალა და იმის ობოლ-ობრად დარჩენილი ოთხი მცირე წლოვანი ბავშვი და ერთი რძალიც ავად არიან და იმაი მორჩენაც ბეწვზედ ჰკიდია. აი ნიშნები ამ გადამდების სნეულობისა. ჯერ გააცივებს, ასტკივდება თავი, ისე იქნება ერთ-ორ დღეს; მერმე მისცემს დიდს სიცხეს, ავადმყოფი ლოგინად ვარდება და ხშირად ჰბოდავს. დიდები მუცელში ყაბზად არიან, პატარეები-კი ფარაღათად.

აუცილებლად საჭიროა, ვისაც ეს საქმე შეეხება, საჩქაროდ გამოგზავნოს ექიმი და საჭირო წამლები მოამზელოს ამ მარტო ღვთის ანაბარად მყოფს ხალხს, სანამ ეს სენი ყველგან არ გავრცელებულა, თორემ თუ ამ სიცხის დროს დანარჩენ სოფლებშიაც, გადავიდა, მაშინ ძნელი-ღა, იქნება საქმის შველა.

გ. ბ—შვილი

ᲮᲝᲠᲪᲘᲡ ᲘᲐᲠᲛᲣᲯᲐ (სამეგრელო), 10—15 აგვისტო. აგერ საცაა მოახლოვდა ხოპის იარმუკა, მაგრამ ზოგიერთის გული—გონება ვერ დაუახლოვდა მშვიდობასა და სამართლიანობას. ალბად, არ იცის, თუ რამდენად სასარგებლოა, ყოველ წელს „მარიამობა“ და იარმუკა მრეწველთა, მწარმოებელთა და მიწის მფლობელთათვის. ბაჟს იხდიდნენ პირველად: 6—10 შაურს, მერე 10 შაურიდგან 2 მანეთამდე, შემდეგ 3—5 მანეთს. უკანასკნელი საქონელის კარვის ფასი (7 დღის ვაჭრობის) მიწის მფლობელთ გაჰხადეს 13 მანეთად, ვაჭრობისა და შეძლების მიუხედავად.

20—40 ვერსის მანძილზედ საქონელის გადატან-გადმოტანა, რკინის გზითა, თუ გზა-ტკეცილით, ვაჭრებს იმდენად სამძიმოდ არ მიაჩნიათ, რამდენადაც კარვების სიძვირე, როგორც ეს შარშანდელმა იარმუკამ დაგვიმტკიცა, სადაც დიდის ვედრებით იძლეოდნენ თითო კარვისას თითო თუმანს, მაგრამ არ მიჰხედეს არც იმათს თხოვნას, არც ხალხის ზარალს და არც მონაწილეთა შემოსავლის დამცირებას, რის გამოც 50 კარავი ცალიერი დარჩათ და, მაშასადამე, მიწის მფლობელთ დაჰკარგეს 500 მანეთი ნაღდი ფული. ხალხის ნაწარმოებიც ჩააგდეს იმათ ხელში, ვინცკი შესძლო 13 მანეთის გადახდა...

ვინ არ იცის იარმუკა და სოფლის ყოფა-ცხოვრება. ათას გვარის თავისისა, თუ სხვისის საჭიროებისათვის ზოგი ჰყიდის ნაჭირნახულეს, ზოგი საქონელს, ზოგი სხვა-და-სხვა ნაქსოვს და აბრეშუმს; ზოგი გოჭქათამ.კვერცხს და ზოგიც ხარ-ურმით ქირაზედ ოფლში იწურება.

შარშან აქ გლეხობას არ დაუკვლევინეს არც საქონელი და არც სხვა რამე საკლავი, არამედ ჩააგდეს ერთის კაცის ხელში. მეორე, დაუწესეს მდ. ხოპზე ნავი და გარდასახადი მლოცველებისაგან, რომელმაც უმინოდაც გაჭირვებული ხალხი დიდად შეაწუხა. მაგრამ ვინ იყო თანამგრძნობი? მხოლოდ, ის ერთი-ღა, რომელიც გაიძახდა: „დაუთმოთ თითო თუმნად კარავები. მივსცეთ ნება გლეხობას, რაც სურთ დაჰკლან და გაჰყიდონ კიდეც. ნავისას ნუღარ ავიღებთ ბაჟსა და გარდასახადს, მით უმეტეს, რომ მდინარეზე გამსვლელ-გამომსვლელნი ჩვენთვის სარგებლობის მომტანი სტუმრები არიანო“. მაგრამ ამ კეთილ აზრს არ დაეთანხმნენ.

სწორედ, ამ მომავალ იარმუკასაც იგივე მოელის, თუ არ შეიცვალა შარშანდელი წესი... თქმა ათასსა და გაგონება ერთიც არა, რადგან აქ მოპასუხე და მოსამართლე ერთი და იგივეა.

რას იზამს ადამიანი იქ, სადაც ღვთიურს მოძღვრებას, კანონსა და უმაღლესს ხელმწიფეების არა ერთჯერ ნაბრძანებსაც გასავალი არა აქვს და კერძოობაა გამეფებული...

ამ გვარ მდგომარეობაში მყოფთ ერთი-და წამალი დავგრჩენია, გაზეთ „ივერიის“ საშუალებით ვსთხოვოთ მესამე მონაწილეს: ა) კარავი თითო თუმნად გაჭირავდეს; ბ) გლეხობას მიეცეს ნება საქონელი დაჰკლას და გაჰყიდოს კიდეც, იმ პირობით, რომ თითო ცხვრისა ორი შაური და საქონლისა ორი აბაზი ბაჟი შემოიტანონ მიწის მფლობელთა სასარგებლოდ., და გ) ტაძრობის დღესასწაულზე მლოცველნი განთავისუფლდნენ მენავის გარდასახადისაგან.

მაშინ სრულიად მოიისპობა დრტვინვა მრეწველთა, მწარმოებელთა და მონაწილეთა შორის...

ერთი მონაწილეთაგანი

ᲙᲝᲠᲔᲘ ᲓᲐ ᲛᲘᲬᲘᲡ ᲨᲘᲜᲐᲒᲜᲘ ᲪᲮᲝᲚᲠᲔᲑᲐ.

კორე ანუ, როგორც ჩინელები და იაპონელები ეძახიან, „განმარტოებული სამეფო“ ეხლა ყველას სალაპარაკოდ არის გაბხდარი. ამ შორეულ ქვეყნისა გამო ჩინეთმა და იაპონიამ ერთმანეთს უკვე ომი გამოუცხადეს. მოსალოდნელია, რომ ამ ომს გულ-გრილად არ დაუწყეებს ცქერას არც რუსეთი, არც ინგლისი და არც ჩრდილო-ამერიკის შტატები. ინგლისელები ამბობენ, რომ რუსეთს ფარული განზრახვა აქვს და უნდათ დაიპყრონ უყინარი ნავთ-საადგური მენ-სანიო.

კორეში არეულობა ჯერ კიდევ ამსამის წლის წინად ატყდა შინაურუთანხმოებისა გამო, რომელიც ადგილობრივმა მთავრობამ ვერაფრით ვერ დაწყნარა. ამის გამო ჯერ იაპონელები ჩაერევნენ, შემდეგ ჩინელები. იაპონელებმა კარგა ხანია ჯარი ჩააყენეს კორეს სატახტო ქალაქს სეულში და კორეს მეფე დატყვევებულსავითა ჰყავთ. კორეს მეფეს ეწოდება ლი-ხუნგი, 43 წლისა, 1851 წელს დაბადებული და 13 წლისა იყო, როდესაც სამეფო ტახტზედ ავიდა თავისის მამის ხულ-ხონგუს შემდეგ. კორეს მეფის მემკვიდრე ეხლა უკვე 22 წლის ჭაბუკია. ლიხუნგს ცოლად ჰყავს დიდად კეთილშობილის შთამომავლობის ჩინელი ქალი, გვარეულობით შინი. მემკვიდრე მამასთანა და პაპასთანა სცხოვრობს, პაპასთან, რომელმაც 1864 წელს მეფობას თავი დაანება. ადგილობრივნი მცხოვრენი მეფეს სხვა-და-სხვა სახელს ეძახიან: „ძე ზეცისა“, „ათი ათასის კუნძულის მფლობელიო“ და სხ., მაგრამ ამ სახელ-წოდებათა მიუხედავად, იგი ვალდებულია თავისის უზენაესის მფარველის, ჩინეთის იმპერატორის ნებართვა აიღოს ტახტზედ ასვლის დროს და ყოველ წლიურად ხარკი აძლიოს. განათლების მხრივ კორე ძალიან დაქვეითებულია, თუმცა სამეფო სასახლე ელექტრონითაც-კი არის განათებული.

კორეში, როგორც აღმოსავლეთ სხვა სახელმწიფოებში, დესპოტიური წეს-რიგი არსებობს მმართვა-გამგეობისა. მეფე სრული უფალია თავის ქვეშევრდომთა, და მათ შორის პრინცების, სიცოცხლისა და სიკვდილისა. იმას ეძლევა პირველი მოსავალი მიწისა და გატაცებით უყვართ ქვეშევრდომებს. ტახტზედ ასვლის დროს კორეს მეფეს სახელი ჩინეთის იმპერატორისაგან ეძლევა ხოლმე, მაგრამ ამ სახელს ხმოლოდ ოფიციალურად ჰხმარობენ იმ ქალაქლებში, რომელიც ჩინეთს ეგზავნება, საზოგადოდ-კი მისი ხსენება დიდად აღკრძალულია. მხოლოდ მეფის სიკვდილს შემდეგ მისი მემკვიდრე არქმევს სახელს და ამ სახელით იხსენიება იგი ისტორიაში.

მეფის წინაშე არავის არა აქვს ნება ან ქუდი დაიხუროს და ან სათაოლებით იყოს. არავის არა აქვს ნება ხელით შეეხოს მეფეს და მეფის სხეულსავე არ უნდა მიეკაროს რკინა და ფოლადი. ეს კანონი მეფეებს ნებას არ აძლევს დოსტაქარი მიიწვიოს ავადმყოფობის დროს და 1800 წელს კორეს ერთი მეფე გარდაიცვალა კიდეც სიმსივნისა გამო, რომელიც ვერ გასჭრეს, რადგანაც დანს ვერ მიაკარებდნენ, კანონის ძალით, იმის სხეულს. მეორე მეფემ გაჰბედა მუწუკის ამოჭრა და მორჩა კიდეც, მაგრამ შემდეგ იძულებული იყო დაეფარა სახელი დოსტაქარ-ექიმბაშისა, რომლის დასჯაც უნდოდათ მანდარინებს.

თუ სასახლის წინ მხედარმა გაიარა, უეჭველად ცხენიდგან უნდა ჩამოხტეს. თუ მეფემ შემოხვევით ხელი შეახო რომელსამე თავისს ქვეშევრდომს, ეს უკანასკნელი ვალდებულია მთელის თავისის სიცოცხლის განმავლობაში მეფის ხელ-შენახები ადგილი აღინიშნოს ოთხიმეგ; ჩვეულებრივ ამ ადგილს წითელს აბრეშუმის ხელსახოცს იკერებენ. კორეს ფულს მხოლოდ ჩინური წარწერა აქვს, მეფის სახე ზედ არ არის ამოჭრილი, რადგან დიდი სირცხვილია, რომ მეფის სურათს უბრალო მომაკვდავის ხელი შეეხოს. საზოგადოდ ვიდრე მეფე ცოცხალია, იმისი სურათი არ უნდა ჰბოგინებდეს; მხოლოდ მეფის სიკვდილს შემდეგ ქვეშევრდომნი გაიცნობენ ხოლმე იმის სახეს, ამ დროს მეფის სურათს ისევე პატივსა სცემენ, როგორც ცოცხალს მეფეს. ამ ბოლოს დროს ფოტოგრაფიული სურათები გადიღეს მეფისა და მემკვიდრისა. ქალებისათვის არავითარი შემავიწროებელი წესი არა არსებობს და შედარებით ისინი ძალიან თავისუფლად სცხოვრობენ.

უმეტესად კორეს მეფენი, თუმცა ჭაბუკნი არიან, შეხედულობით მოხუცებულებსა ჰგვანან. მემკვიდრე პრინცებს ისე ჰხრდიან, რო უაზრო და გარყვნილ ცხოვრებისა გამო ისინი სულ, სასტიკ მოხუცებულად გადაიქცევიან ხოლმე. მთელი სამეფო სასახლე ერთი უშველებელი ჰარამხანაა, რომლის ბანოვანთა შორის ტახტის მემკვიდრე თორმეტ წლიდგანვე იმყოფება.

აწინდელი სამეფო გვარეულობა მე-XV საუკუნ. ჰმეფობს კორეში. ძველადგანვე სასხლეში ყუთი დგას, რომელშიაც ყოველს ქვეშევრდომს შეუძლიან თავისი არზა, საჩივარი და სხ. ჩააგდოს. სხვა საშუალებაც არის საჩიველად: მომჩივანი ბექმბზედ უნდა შესდგეს, სასახლის პირდაპირ, და მეფეს დაინახავს თუ არა, ცეცხლი ანთოს. დასასრულ, კორეელს შეუძლიან სასახლესთან დადგეს, ელოდოს მეფეს და დაინახავს თუ არა, დაფ-დაფი დაჰკრას. ყოველსავე სამს შემთხვევაში არზა მაშინ გასჭრის, თუ კარის-კაცებს დიდი ქრთამი დაურიგდა.

თავად-აზნაურობა კორეში დიდად ძლიერი და გავლენიანია. სამეფო გვარეულობის პრინცებისა შინი აქვს მეფეს, შეთქმულობა არა განიზრახონ-რაო, და ამიტომ შიშში ჰყავს. თავად-აზნაურობას-კი მეფე მფარველობს და ისინიც სისხლსა სწოვენ ხალხს. ეს სისხლის წოვა იქამდე ძლიერდება, რომ ხშირად არეულობა და ამბოხება ხდება ხოლმე ამის გამო.

სამეფო სასახლეში დიდძალი ოთახებია, გარს ერთი დიდი კედელი არტყია და შიგ ჰარამხანის ქალებისა და საპურისების მთელი ჯარი სცხოვრობს. ამას გარდა, კანონით მეფეს შეუძლიან სასახლეში უბრძანოს და ის ქალი მოაყვანინოს თავისს ჰარამხანაში, რომელიც-კი მოეწონება. ამ დიდძალ ქალების სათვალყურეოდ საპურისებიც დიდ-ძალი სჭირდება და ამის გამო ძალიან ხშირი ამბავია, რომ მეფის ბრძანებით პაწია ბიჭებს აგროვებენ ძალად გასასაჭურისებლად.

კორეელების სარწმუნოება ის არის, რომ მამა-პაპასა სცემენ თაყვანს. მეფის სიკვდილი დიდ საერო უბედურებად ითვლება. მთელი ხალხი სამგლოვიარო ძაძას ატარებს 27 თვის განმავლობაში. პირველ ხუთის თვის განმავლობაში აღკრძალულია სხეულის შეწირვა, ქორწინება, ხორცის ჭამა, მიცვალებულის დაკრძალვა და დასასრულ, დამნაშავის განსამართლება და დასჯა. მიცვალებულების დასაფლავება მხოლოდ დიდად ღარიბებს შეუძლიანთ, მხოლოდ ფარულად-კი უნდა მიაბარონ ცხედარი მიწას. დანარჩენ 22 თვის განმავლობაში ხალხი ხან-გამოშვებით ერთად იყრის თავს და ხმა-მაღლა სჩივის და სტირის მეფის სიკვდილს. როდესაც 27 თვე გადის, მხოლოდ მაშინ, რამდენისამე უაზრო წეს-რიგის შესრულების შემდეგ, ამოირჩევენ ხოლმე მეფის დასაკრძალავს ადგილს და იმის დამურავილს გვამს მიაბარებენ ხოლმე მიწას, ოც-და-თხუთმეტის ვერსის მანძილზედ მეფის საფლავს გარშემო არავის დასაფლავება არ შეიძლება, მხოლოდ თუ საფლავია ვისიმე, ადრევე მოთხრილი, იმას ამოაგდებენ, ამ მიწასთან გაასწორებენ ხოლმე. ყოველს მეფეს ცალკე ჰპარხავენ და ამ გვარად აღკრძალულ ადგილების რიცხვი თანდათან ჰმატულობს.

მეფის საფლავის დაცვა და დარაჯობა მინდობილი აქვთ ახალგაზდა თავად-აზნაურთ. იმათვის ცალკე სახლს აგებენ და, საფლავთან ერთად, იმათვე აქვთ მინდობილი მთელის ოლქის მართვა-გამგეობა. თავად-აზნაურნი სარგებლობენ კიდეც ამ დიდის უფლებით, რადგან მხოლოდ მინისტრთა საბჭოს ექვემდებარებიან.

უცხოეთი

ᲡᲐᲤᲠᲐᲜᲒᲔᲗᲘᲡ. საფრანგეთის პარლამენტში აი რა სიტყვა წარმოთქვა სოციალისტმა რევოლუციონერმა გედმა. „მივამქეც თქვენ ყურადღებას 1893 წ. კანონს. შარშან ჯაზიმირ პერიე ამბობდა: ამ კანონით ჩვენ მოვსპობთ ანარხიზმსაო, მაგრამ თავის აღთქმა ვერ აღასრულა, და ახლანდელი პროექტი კანონისა ამტკიცებს, რომ წინანდელი უსარგებლო და სუსტი ყოფილა. პირ-იქით, 1893 შემდეგ აფეთქება გახშირდა და ამას მოჰყვა პრეზიდენტის კარნოს მოკვლა ხანჯლითა და მუქარა ჩვენის თავისუფლების მიმართ.

არც ამერიკაში და არც ინგლისში ამ გვარ დანაშაულობას, რომელიც ჩვენში ხდება, არ გამოუწვევია მწერლობისა და შეკრების უფლების შევიწროება. დაეჭიდეთ, სოციალისტების წყალობით-კი არა ძლიერდება ანარხია, არამედ იმათის წყალობით, რომელთაც განადიდეს და განსხვავებული მნიშვნელობა მისცეს ანარხისტებს და იმათთვის განსაკუთრებულის კანონების გამოცემა მოისურვეს. თქვენ თითონ გამოიწვიეთ ეს საფრთხე, თქვენ გააძლიერეთ იგი და თქვენვე ამტკიცებთ სოციალიზმს, რომელიც უკიდურესი მტერია ანარხიზმისა. ჩვენ კარგა ხანია ვებრძვით იმას, მაგრამ მთავრობა როგორ მოიქცა ამ შემთხვევაში? მთავრობასა ჰყავდა, საიდუმლო აგენტი, რომელიც აქეზებდა ხალხს ძარცვისა და სხვა საზარელ უკანონობისათვის. პოლიციის უფროსმა დააარსა პირველი ანარქიული გაზეთი და შემწეობა აღმოუჩინა, რომ ტიერის ძეგლი აეფეთქებინათ. ყოველი ესე 1893 წლამდე იყო, იმ დრამდე, ვიდრე თავისუფლება მიენიჭებოდა ტუნელ-გაზეთობას. მაშასადამე მწერლობას ანარხიის განვითარებაში წილი არ უდევს. დე პარლამენტმა შეიწყნაროს ახალი კანონი, მაშინ სოციალისტთა რიცხვი პარლამენტშივე გამრავლდება, და მაშინ ისინი დააარსებენ ნამდვილ რესპუბლიკასაო“.

სასამართლოს მატიანე

—

პარასკევს, 15 ივლისს, ტფილისის ოლქის სასამართლომ, ამ სასამართლოს წევრის ბ-ნ პარჩევსკის თავმჯდომარეობით განიხილა საყურადღებო საქმე მეორე გილდის ვაჭრისა იოსებ სტეფანეს ძის ჯავახოვისა, რომელსაც ჰბრალდებოდა ცრუ ბეწლობა. აი ამ საქმის გარემოებანი: 28 იანვარს, 1892 წლისას ჯავახოვმა საჩივარი შეიტანა პოლიციის მეორე განყოფილების ბოქაულთან, რომ გარბლეიხერმა თავი დაანება თავისის ნებით სადგომს, რომელიც ჩემს დაქნის გვერდით ეჭირა ჩემგან, და მოიპარა ნივთები, რომელთა შორის იყო ძველი თათრული ხმალი, ღირებული 300 მანეთადაო. პოლიციელმა, რომელიც ბოქაულმა გაგზავნა ამ საქმის გამოსარკვევად, სახლი გაუჭრიკა მექუდე ლიუდეფენსკის, რომლის სახლშიაც გარბლეიხერი გადავიდა საცხოვრებლად, და აღმოაჩინა ქვაბი, თეფში და მაკრატელი. ქვაბის შესახებ გარბლეიხერმა განაცხადა, რო ეს ქვაბი პაპოვისაგან ვიყიდე და დანარჩენიც ჩემი საკუთრებაო. ხმალი-კი აღმოჩნდა გარბლეიხერის მიერ დაცლილის ოთახში, რომელიც დაკეტილი იყო კლიტით, კედელზე დაკიდებული. ეს ხმალი სამს მანეთად დააფასეს. გარბლეიხერმა სთქვა, რომ ეს ხმალი თვით ჯავახოვმა მაჩუქაო. ჯავახოვისაგან დაქერილს სახლს იმატომ დავნებე თავი, რომ მცემაო. 28 იანვარს, დილით, როდესაც მეძინაო, ჯავახოვი თავისის ნოქარით შემომიცვარდა და ყოველად უმიზეზოდ შეუბრალებლად მცემესო. შემეშინდა იქ დარჩენისა და ამისათვის დავცალე სახლიო. ეზოს დარაჯმა და სხვა მოსამსახურეებმა გამოიტანეს ბარგი, ასე რომ ჩემი იქიდგან წამოსვლა არავისათვის საიდუმლო არა ყოფილაო. ჯავახოვი და მე საამხანაგო პირობით ვიყავით ხელ-შეკრულნი, რომლის დარღვევისათვის მტყუანს მხარეს 500 მანეთი უნდა გადაეხადაო. მე სარკეების კეთება ვიცი, ჯავახოვმა მიმიმახანაგა, რომ სარკეების გასაკეთებელი წამალი დაეტყუვნა ჩემთვის, მაგრამ რაკი ვერ მოახერხა, უბრალო ბრალიანად ჩხუბი დამიწყო. პოლიციელმა პავლოვმა ჯავახოვს აუწერა, რომ, თუ შენი საჩივარი უსაფუძვლო გამოდგა, დაისჯებიო და კიდეც წაუკითხა 306 307 მუხ. სისხლის სამართლის საქმეთა-წარმოების წესდებისა, მაგრამ ჯავახოვმა მაინც თავის საჩივარს თავი არ დაანება. საქმის გარჩევის დროს ყოველი ეს ჯავახოვისაგან აღნიშნული საჩივარი გამტყუნდა მოწმების ჩვენებით, გარბლეიხერი მართლად იქმნა ცნობილი, ბრალმდებელის თხოვნით, ჯავახოვი სამართალში იქმნა მიცემული ცრუ ბეწლობისა და დასმენის გამო.

ამ საქმის გარჩევის დღეს, 15 ივლისს, სასამართლოში მოვიდა ჯავახოვი, 55 წლისა, ცილ-დაწამებული გარბლეიხერი და ათი მოწმე. საქმის დაწვრილებით განხილვის შემდეგ სასამართლომ დამნაშავედ იცნო ჯავახოვი და ორის თვით ციხეში დაპატიმრება გადაუწყვიტა.

ᲕᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲑᲘᲠᲟᲐ, 12 ᲘᲕᲚᲘᲡᲘ

	მყიდველისა.	გამყიდველისა.	ეკუთვნ.	
	მან.	კ.	მან.	კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო .	7,42		7,44	— ,,
ტამოჟნის კუპონები .	148		149	— ,,
მანეთიანი ვერცხლის ფული.	—	,	— ,,	— ,,
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი . . .	—	,,	— ,,	240³/₄
—მეორისა	225		— ,,	— ,,
4% მესამე სესხისა. .	—	,,	— ,,	— ,,
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის მომგებ. ფურცელი .	—	,,	— ,,	190¹/₂
გრავონობის ფურცელი ტფილისის ბანკისა: 6%	—	,,	101³/₄	— ,,
5%	—	,,	101	— ,,
ქუთაისის ბანკის 6%.	—	,,	102	— ,,
5%.	—	,,	101	— ,,
5% ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საერ-დო-ტო საზოგადოებისა	—	,,	— ,,	99¹/₈

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, კარანცოვის ძველის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათიმათ, ვისაც სჭირს სნეულებანი: სახერურგოო ვენერიული და სიფილისი.

ე. მ. ჩიქოანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა და ნერვებისა—ტანში ტკივილებისა.

დ. გ. რუდგოფსკი, 10—11 საათ. სნეულებანი: შინაგანი, ბავშვებისა და დედათა სქესისა.

ი. ფ. ბროტანეკი, —11¹/₂—12¹/₂ საათ. სნეულებანი: ყურ-სა, ყელის, ცხვირის და გულ-მკერდისა.

ექიმი ქალი ა. მ. ტურბოვიჩი. 12¹/₂—1 საათ. სნეულებანი. დედათა სქესისა.

ა. ბ. კარაპეტიანცი, 1—1¹/₂ საათ. სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით:

ა. გურკო, 6—7 საათ. სნეულებანი: ვენერიული და შინაგანი.

ბ. ა. ნავასარდიანი, 7—7¹/₂ საათამდის.

ე. ი. ფრანტიუსი, 7—7¹/₂ საათ. სნეულებანი: ყურისა, ყელისა, და ცხვირისა, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით.

რჩევა-დარიგების და რეცეპტის დაწერა ფასი ათი შაური; ფასი კონსილიუმის და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიც აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

(857—1467)

ᲐᲛᲮᲐᲜᲐ�გᲝᲑᲐ

„ᲯᲐᲜᲛᲠᲗᲔᲚᲝᲑᲘᲡᲐ“

სუნელოვანი ხიმიკური-წმინდა

ᲑᲠᲘᲜᲯᲘᲡ ᲣᲛᲐᲠᲘᲚᲘ (ᲙᲣᲠᲫᲐ).

იყიდება საუკეთესო მაღაზიებში.

ნარდად შეიძლება ყიდვა:

ს.-პეტერბურგის ტეხნო-ქიმიურ დაბორატორიაში.

ს.-ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. ალექსანდრეს თეატრის მოედანზედ, 9.

ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘ, ნიკოლსკის ქუჩა, სახლი შერემეტევისა.

ᲕᲐᲠᲨᲐᲕᲐ, „ნოვი სვეტში“, 37.

გაუფრთხილდით სიყალბეს და მიბაძვას!!

ᲡᲐᲞᲝᲜᲘ

პროვიზორი

Ა. Მ. ᲝᲡᲢᲠᲝᲣᲛᲝᲕᲘᲡᲐ

სრულიად ჰკარგავს თავის თვისებას, თმას ზდიდა ნამდვილად აყენებს თმის ჩამოსვლას.

ფასი ერთ ბაჭრისა 30 კაპ. მოდიდოები 50 კაპ. რომ არ მოსტყუვდეთ მოითხოვეთ ნამდვილი საპონი, რომელსაც იარლიკზედ აქვს მთავრობისაგან დამტკიცებული მარკა № 3374.

ᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ ᲧᲕᲔᲚᲒᲐᲜ!

საწყობი: მოსკოვი, ლიალინის ვიწრო ქუჩა საკუთარი სახლი.

(20—16)

ᲪᲮᲝᲕᲠᲔᲑᲐ

დიდისა მოწამისა პანტელეიმონისა

თარგმნილი

მ. შარაძის მიერ, გამოცემა ი. ჩიჩუასი

ᲤᲐᲡᲘ ᲔᲠᲗᲘ ᲨᲐᲣᲠᲘ

ისყიდება ტფილისის წიგნის მაღაზიებში და შარაძისა და ამხან. სტამბაში.

„წერა-კითხვის საზოგადოების“

ᲬᲘᲒᲜᲘ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐᲨᲘ

ისყიდება შემდეგი წიგნები:

	მან.	კაპ.
ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა . .	„	40
ბუნების კარი ყდით ი. გოგებაშვილისა . . .	„	90
გეომეტრია II მ. ყიფიანისა	„	50
ვისრამიანი..	1	50
თხზულ. რ. ერისთავისა I	1	„
თხზულ. რ. ერისთავისა II	„	40
კოკორი, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, სახლობაში სახმარებელი, ი. გოგებაშვილისა	„	10
კრილოვის არაკები, თარგ. აკაკისა	„	30
იგივე მშვენიერის ყდით .	„	80
მოთხრობანი ვაჟა-ფშაველასი.	„	30
შექსპირის დრამები ს. ყიფიანისა	„	20
პატარა მოამბე II ალ. მირიანაშვილისა . . .	„	10
რობინზონ კრუზო, თარგ. ან. თუმანიშვილისა. .	„	30
რუხი მგელი გ. წერეთლისა	„	15
ქილილა და დამანა . .	3	„
შალვას თავგადასავალი ცახელისა	„	15
ცვარი შ. მღვიმელისა .	„	30
წიოელი ფარანი, თარ. ანდრონიკაშვილისა . .	„	15
ხომლი, ანუ რჩეულთა ლექსთა კრება, ი. გოგებაშ.	„	30
ხატაური ან. თუმანიშვილისა.	„	10
კონა ი. გოგებაშვილისა .	„	50
კუნწულა, ანუ მოთხრობანი მოზრდილ ყრმათათვის ი. გოგებაშვილისა .	„	40
შინაური საქონელი და იმისი მოვლა-მოშენება ი. როსტომაშვილისა . .	„	5
ვიქტორ-ჰიუგოს რომანიდამ „ოთხმოც-და-ცამეტი წელი“ დ. ყიფიანისა.	„	20
ლექსები ვახტ. ორბელიანისა	„	20

ვერცხლისა

ოქროსი

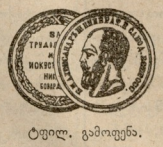

ტფილ. გამოფენა.

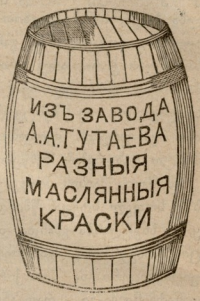

ᲥᲐᲠᲮᲐᲜᲐ.

ზეთიანის საღებავების (კრასკების)

Ა. Ა. ᲗᲣᲗᲐᲔᲕᲘᲡᲐ

ᲤᲢᲘᲚᲘᲡᲨᲘ, ᲘᲐᲠᲛᲣᲙᲐᲖᲔ.

დიდის ხნის გამოცდილებითა და ახლად შეძენილის დიდის მაშინის შეშეწობაო, რომლითაც სავანგებოდ ილესება და მზადდება საღებავები, ვამზადებ ყოველ გვარს ზეთიანის საღებავს, რომელიც დღეიდგან რკინის კოლოფებშიაც იქნება გაკეთებული სხვა-და-სხვა წონისა ჩემს ფარმაში. ვაუწყებ ტფილისის პატივცემულ საზოგადოებას და სხვა-და-სხვა ქალაქებიდგან შემომკვეთლებს და ვამლევ სიტყვას, უკანასკნელ საუკეთესოდ მომზადებული საქონელი და გასაშრობი კრასკები სწრაფად და რაც შეიძლება იაფ ფასად.

რამდენად მკვიდრია და გამძლე ჩემ მიერ გაკეთებული კრასკები ამის შემოწმება შეუძლიან ყველას, ვინც მოისურვებს და ჰნახავს მეორე წლის შელებილ დუქნების სახურავ ბანებს ბორდოსფერსო, მახვიდას სიდ-ზედ, რომელიც ეკუთვნოდა წინათ მირზოევს და ახლა ფარსადანოვს ეკუთვნის; ალექსანდრე მუნთოიევის სახლის კრიშა მწვანე ფერად-მედიანგით, სადაც ობოლთა მფარველი სასამართლო იყო; და დიგის ფერად ბუნდოვან ქუჩაზედ სასულიერო სასწავლებლის სახლის სახურავი აღმოსავლეთის მხრივ.

გარდა გალესილი და დამზადებული კრასკებისა, ვყიდი ყოველ გვარს გამშრალს კრასკებს, ზეთსა, სკიპიდარს, ბენძს, ლაქს, კისტებს, ბრონძს, ალიფს, მასსას, ლიტო-ტიპოგრაფის კრასკებს და ყველა მოწყობილებას სამხატვრომ საქმისას, თუ ლიტო-ტიფოგრაფიისას,

ვინც დროიანად შემომიკვეთს, ყოველ გვარას სედლსნებსაც ეუშალნა საქმეს გასაკეთებლად, როგორც ტფილისში, ისე გაგზავნით სხვა ადგილებში. თუ დრო გვექნება, თვით ჩვენ ვიკისრებთ ყოველ საქმის შესრულებას, ყოველ რემონტს.

ალალო თუთაევი

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“

ამ 1894 წელს გამოდის ყოველ-დღე, გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს. ფასი გაზეთისა:

12 თვით. . . .	10 მ.—კ.	6 თვით . . .	6 მ.—კ.
11 ,, . . .	9 ,, 50,,	5 ,, . . .	5 ,, 50,,
10 ,, . . .	8 ,, 75,,	4 ,, . . .	4 ,, 75,,
9 ,, . . .	8 ,, —,,	3 ,, . . .	3 ,, 50,,
8 ,, . . .	7 ,, 25,,	2 ,, . . .	2 ,, 75,,
7 ,, . . .	6 ,, 50,,	1 ,, . . .	1 ,, 50,,

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ელირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ „ივერია“ მთელი ს წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარეშე მცხოვრებთა უნდა დაბაბრონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію „ИВѢРІА“.

თუ ტფილისში დაბარებული გაზეთი ტფილისს გარეშე აღრესზედ შესცვალა ვინმემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—ორი აბაზი.

თუ თვის განშავლობაში დაიბარა ვინმემ გაზეთი არა მთელის ლით, მას მხოლოდ შემდეგის თვის პირველ დღიდან გაეგზავნა. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ᲤᲐᲡᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲡᲐᲑᲔᲭᲓᲐᲓ

ა) მოთხუ გვერდზედ თითო ᲯᲯᲠ სტრიქონი—8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი—30 მანათი, ხოდო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოანგარიშებს ამის გვერდებზე, რომელნი ადგილსაც დიუჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერები, წერილები და კორესპონდენციები რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოიგზავნოს. ხელ-ნაწერები, ან საკაბოთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შეჰკლებულნ, ან შესწორებულ იქნება. ხელ-ნაწერს, რომელიც დაბეჭდილი არ იქნება, თუ ერთის თვის განშავლობაში პატრონმა არ მოიკითხა, მერე რედაქციას ვეღარ მოსთხოვს.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას დაუბეჭდელ ხელ-ნაწერებისა და წერილების მესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს.

პირისპირ მოსალაპარაკებლად რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, ათ საათიდგან პირველ ,,ათამდე და საღამოობით 6-დგან 7¹/ საათამდე.

რედაქტორ-გამომცემელი ᲘᲚᲘᲐ ᲭᲐᲕᲩᲐᲕᲐᲫᲔ.

ᲠᲔᲓᲐᲥᲢᲝᲠᲘ ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲑᲘᲡ: ᲜᲘᲙᲝᲚᲝᲖᲝᲕᲘᲡ ᲥᲣᲩᲘᲡ, 21.

Дозволено цензурою Тифлисъ, 18-го Іюля 1894 г. ᲡᲢᲐᲛᲑᲐ Მ. ᲨᲐᲠᲐᲫᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲑᲘᲡᲐ.